

טבילה לאחר הפלה

הרבה תמר דבדבני

הפלה אינה מעשה פומבי, ואין נהוג לשתף בו את החברה. מתוך הבנה כי דווקא במקרה זה נתונה האשה במצוקה נפשית קשה, שגדלה בשל קשר הסודיות האופף את המעשה אותו בחרה לעשות, החלטתי ליצור טקס שיעזור לה ויתמוך בה לאחר ביצוע ההפלה. הטקס כתוב בלשון נקבה, אך הוא מתאים גם לזוג, הבוחר לערוך אותו בחברת ידידים ואהובים.

טקס המעבר בנוי משני שלבים עקריים: התנקות מן ההתלבטויות והכאבים הנפשיים הכרוכים בה, והתחדשות מתוך תקווה וצמיחה לעתיד.

שני השלבים מגולמים בטקס באמצעות שני סמלים מן המסורת היהודית: התשליך והטבילה. טקס התשליך נערך, ע"פ המסורת היהודית, בראש השנה, והוא מסמל את הפרידה של האדם מכל חטאי השנה החולפת, לקראת תחילת השנה החדשה "בכיסים ריקים". בטקס התשליך המסורתי נהוג להשליך פרורי לחם אל הים, או אל מקור מים זורמים אחר. פרורי הלחם מסמלים את העבר, והתמוססותם במים – את העלמו מחיינו.

בטקס שעיצבתי בחרתי להשתמש במוטיב התשליך ובסמליות אותה הוא מייצג, בכדי לעזור לאשה להיפטר מן המועקה והכאב שליוו את החלטתה להפיל את העובר שברחמה. התלבטויות אלה גורמות לה צער ורגשי אשמה, אשר יש להתמודד עמם, אולם ניתן וצריך גם לתת להם להישטף במי הים. התשליך של רגשי האשמה ושל הכאב הפיזי והנפשי הנלווים אליהם, אמור לאפשר לאשה להתנקות ולחזק אותה לקראת צאתה מחדש אל הדרך. סגירתו של מעגל האשמה ואולי אף החרטה, יוביל, כך אני מקווה, לריפוי, התחזקות וצמיחה.

בטקס שעיצבתי, בחרתי להשתמש בטבילה כסמל להתנקות ולהטהרות הגוף והנפש, וכאמצעי ללידה מחודשת של האשה. תהליך הטבילה הוא תהליך הריפוי שבמרכזו של הטקס, ובסופו אמורה להיות האשה מוכנה לקראת המשך חייה, כאדם המכיר בבחירתו ושלם עם תוצאותיה.

ההתחדשות וההבראה מגולמות בסיומו של הטקס באכילת חלה טבולה בדבש. נוהג זה קיים במסורת היהודית בתקופת חודש תשרי, אשר בו נהוג לברך על הלחם ולטובלו בדבש, במקום במלח, כמו בשאר חדשי השנה. הדבש מסמל כאן, לא רק את ניגודו של המלח במי הים או של מליחות הדמעות, אלא גם את ההכרה וההשלמה עם בחירה, שבוודאי מלווה בעוקץ, אך יש בה גם דבש.

"כל האומר דבר בשם אמרו מביא גאולה לעולם" [בבלי, טו ע"א] –

בעיצובו של טקס זה, שאבתי השראה והנחייה משני טקסים: הראשון הוא: www.ritualwell.org, Abortion Ritual by Rabbi Geela Rayzel Raphael המופיע באינטרנט, באתר: www.ritualwell.org והשני הוא Act of Dedication After a Therapeutic Abortion by Vienna Cobb Anderson המופיע באותו אתר.

נוסף על אלה, אני רוצה להודות לרב יהורם מזור, אשר התפילה שחיבר עבור אשה שחוותה איבוד הריון ("תפילת אמהות"), שימשה גם היא מקור השראה עבורי. [

מהלך הטקס

א. פתיחה

1.א. מנחה:

התכנסנו כאן בכדי לציין את בחירתה של _____ להפיל את העובר אשר ברחמה. אנו יודעות כי בחירה זו לא קלה היתה, ואנו מציעות ל _____ את תמיכתנו.

ב. עבר

1.ב. האשה:

ה' מה-אדם ותדעהו בן-אנוש ותחשבהו: אדם להבל דמה ימיו כצל עובר. [תהלים קמד, 3 – 4]

אני בוטחת בך ה', כי אתה חונן לאדם דעת. ומלמד לאנוש בינה: ומקוה כי תצילני מכל מכשול וטעות, אל תעזבני ואל תטשני ואל תכלימני, ותהא עם פי בעת דיבור, ועם ידי בעת מעשה, ועם לבי בעת מחשבותי והכרעותי .

[ע"פ תפילתו של ר' אליעזר מליז'נסק]

אנא ה', חנני מאתך דעה בינה והשכל. באתי לכאן כדי להזכיר ניצן של חיים שצמח ברחמי, ובכדי להצהיר על בחירתי, שלא לתת לו לפרוח.

אם האשה מעוניינת, היא יכולה לפרט כאן את הסיבות לקושי בהחלטה: לא היתה זו בחירה פשוטה כי _____ ...

ג. תשליך

1.ג. מנחה:

אנו מכירות בכאבר, ומחזקות ידיך בהחלטתך להתגבר על כאב זה. באנו לכאן בכדי לתמוך בך ולעזור לך לצמוח מתוך ייסוריך.

האשה לוקחת את פרורי הלחם הישן ומשליכה אותם אל המים. היא יכולה לומר בקול או בשקט את פחדיה, ואת הכאבים שחוותה בעת הפלה או בעת התלבטויותיה.

ג.2. האשה:

יבִּכְן תִּרְחַמְנִי וּתְשַׁלֵּיךְ בְּמִצּוּלוֹת יָם כָּל כְּאִבֵי וּפְחָדֵי, וְאַתָּה בְּטוֹבְךָ תַּעֲוִיר רַחֲמֶיךָ וְאַהֲבָה
נְקִיָּה מִכָּל טְמֵאָה וְחִלָּאָה וְזָהֵמָה, וַיַּעֲלוּ כָּל נִיּוּצֵי הַקִּדְשָׁה אֲשֶׁר נִתְפָּזְרוּ בִּי, וַיִּתְבָּרְרוּ
וַיִּתְלַבְּנוּ בְּמִדַּת טוֹבְךָ.

[ע"פ סדר
תשליך]

ד. הטהרות

ד.1. מנחה:

זרם המים הוא זרם הדמעות השוטף את הכאב ומטהר את לבך לסליחה ולהתחלה חדשה.
האשה טובלת במים, וחברה מתיזה עליה מים בעזרת ענפי אזוב.

ד.2. האשה:

תַּחֲטְאֵנִי בְּאֵזוֹב וְאַטְהַר תַּכְבֵּסְנִי וּמְשַׁלֵּג אֶלְבִּינִי;
[תהלים נא - 9]
רפאני ה' וארפא, מכל מכאובי.

ד.3. כולן:

אֵל נָא רְפֵא נָא לָהּ;
[במדבר יב - 13]

ד.4. האשה:

תִּשְׁמִיעֵנִי שֵׁשׁׁוֹן וְשִׁמְחָה תִּגְלָנָה עֲצֻמוֹת דְּכִיֵּת... לֵב טְהוֹר בָּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן
חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי: אֵל תְּשַׁלֵּיכֵנִי מִלִּפְנֵיךָ וְרוּחַ קִדְשְׁךָ אֵל תִּקַּח מִמֶּנִּי: הִשִּׁיבָה לִי שֵׁשׁׁוֹן
יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי.

[ע"פ תיקון
לאה]

הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה ה' וַיְהִי-לִי לִישׁוּעָה: וּשְׂאֲבָתֶם-
מִיָּם בְּשִׁשׁוֹן מִמַּעֲיָנִי הַיְשׁוּעָה.

[ישעיה יב, 2 -
3]

ד.5. כולן:

מִי שִׁבְרַךְ אֲמוֹתֵינוּ שְׂרָה, רִבְקָה לָאָה וְרַחֵל, הוּא יִבְרַךְ אֶת _____
וּיַחֲזֵק לְבָהּ לְהַתְחַדְּשׁוֹת וְצִמְיָחָה.

[ע"פ תפילתו של ר' אליעזר
מליז'נסקי]

וְטַהַר לְבָבֵנו וְקִדְשָׁנוּ, וְזָרַק עֲלֵינוּ מִיָּם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ בְּאַהֲבָתְךָ וּבְחַמְלָתְךָ,
וְתַטַּע אַהֲבָתְךָ וַיְרַאתְךָ בְּלִבֵּנוּ תְּמִיד בְּלִי הַפְּסֵק, בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן וּבְכָל
מְקוֹם.

ד.6 האשה:

אֵלֶּי הִי. נִשְׁמָה שְׁנַתֶּת בִּי טְהוֹרָה הִיא.

ה. עתידי

לאחר יציאת האשה מן המים, מביאים לפנייה חלה טריה וצלוחית דבש.

ה.1 מנחה:

נאכל יחד מפת טבולה בדבש. את מלח הדמעות יחליף הדבש המתוק, ואת כאב ההתלבטות

תמיר הבחירה בחיים.

ה.2 האשה:

ברוך אתה ה' המוציא לחם מן הארץ.

האשה בוצעת את הלחם, טובלת בדבש ומחלקת לנוכחות.

ה.3 מנחה:

אֲתָה אֵל יְשׁוּעָתֵנוּ נֹצֵר חֶסֶד לְאֲלֹפִים, וּבְרַב רַחֲמֶיךָ תִּתֵּן לָנוּ חַיִּים אָרְפִים,
חַיִּים שֶׁל שְׁלוֹם, חַיִּים שֶׁל טוֹבָה, חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה, חַיִּים שֶׁל פְּרֻנְסָה טוֹבָה, חַיִּים
שֵׁשׁ בָּהֶם יֵרָאֵת חֶטָּא, חַיִּים שְׂאִין בָּהֶם בּוֹשָׁה וּכְלֵמָה, חַיִּים שֶׁל עֶשֶׂר וְכָבוֹד
לְעַבֹדְתֶךָ, חַיִּים שֶׁתְּהֵא בְּנוֹ אֶהְבֵּת תּוֹרָה וְיֵרָאֵת שְׁמַיִם, חַיִּים שֶׁתִּמְלֵא כָּל
מִשְׁאֲלוֹת לְבַנּוֹ לְטוֹבָה, וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים, לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים.

[מתוך סדר תשליך]